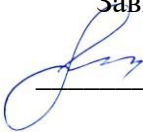

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВИХ НАУК

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

 О.І. Кірдан

« 23 » серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.04 ЕКОНОМІЧНА СОЦІОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Облік і оподаткування

(назва освітньої програми)

Робоча програма з навчальної дисципліни «Економічна соціологія»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Розробник: Бержанір А.Л., кандидат соціологічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки та соціально-поведінкових наук.

Протокол № 1 від 23 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

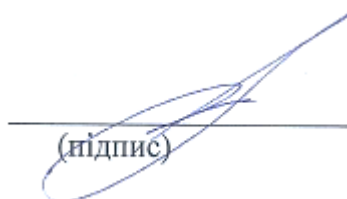
(Кірдан О.П.)

(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії навчально-наукового інституту економіки та бізнес освіти

Протокол №1 від «24» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії
навчально-наукового інституту
економіки та бізнес-освіти

(підпис)

Наталія ПАЧЕВА

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

© Бержанір А.Л., 2023 рік

© УДПУ, 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні:	60	16
Лекційні	30	8
Семінарські / Практичні	30	8
Лабораторні	–	–
Самостійна робота	50	94
Індивідуальні завдання	10	10
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення теоретико-методологічних і методичних засад розуміння економіки як соціального інституту; формування у здобувачів знань про загальні принципи соціологічного аналізу економічної поведінки й економічної свідомості різних соціальних груп і спільнот.

Завдання: спрямовані на досягнення компетентностей:

ЗК 01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Здатність працювати в команді. ЗК 04. Здатність працювати автономно.

ЗК 07. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

ФК 10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

ФК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання:

ПРН 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

ПРН 20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

ПРН 22. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН25. Вміти застосовувати в професійній діяльності знання та розуміння процесів державного та ринкового регулювання соціально-трудоких відносин, планування, організації, управління продуктивністю та оплатою праці, формування кадрового складу та управління ефективністю персоналу підприємства.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади економічної соціології

Тема 1. Економічна соціологія як навчальна і наукова дисципліна

Зростання наукового і практичного інтересу до економічної соціології. Основні теоретичні передумови загальної економічної соціології. Предмет економічної соціології. Міждисциплінарні межі економічної соціології та економічної теорії. Структура економічної соціології. Відмінності між соціологами та економістами щодо підходів до вивчення економічних об'єктів. Чинники економічного розвитку. Економіка як соціальний інститут. Інституційне оформлення економічної дії. Особливості підходу соціолога та економіста до аналізу економічних явищ і процесів.

Передумови, етапи становлення й сучасний стан економічної соціології. Роль соціології економіки в поясненні динаміки оновлення економіки України. Основна проблематика економіко-соціологічних досліджень.

Тема 2. Соціальні цілі економіки і сталий розвиток

Розуміння економіки як господарської діяльності суспільства. Значущість економіки для життєдіяльності суспільства. Зв'язки економічної сфери із суспільною сферою життя людини. Інтерпретація категорії «благо». Система життєвих благ. Визначення і класифікація економічних благ. Специфічні особливості суспільних благ. Основні об'єкти економіки – виробництво, обмін, розподіл та споживання. Суб'єкти економічних відносин. Роль держави у функціонуванні економічних відносин.

Потреби людини. Класифікація та ієрархія потреб. Спрямованість економіки на задоволення потреб людей. Процеси, що забезпечують задоволення потреб. Необхідні ресурси для задоволення потреб.

Проблема обмеженості ресурсів у сучасному світі. Техносфера і людина. Вплив господарської діяльності на природні ресурси. Проблема забезпечення сталого розвитку. Сутність і принципи концепції сталого розвитку. Глобальний процес забезпечення сталого розвитку. Цілі сталого розвитку. Забезпечення сталого розвитку в Україні.

Тема 3. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави

Діалектика економічного і соціального у ринковій економіці. Об'єктивна необхідність соціального захисту населення у суспільстві ринкових відносин. Основні передумови необхідності формування системи соціального захисту населення в умовах ринку: підвищення питомої ваги приватної власності на засоби виробництва; зміна системи розподілу матеріальних і духовних благ; стратифікація суспільства, зростання чисельності та збільшення соціально вразливих категорій населення; відчуження виробника від засобів виробництва; зростання безробіття; зниження рівня життя населення тощо.

Етапи зміни соціальної спрямованості економічної політики держави відповідно до практики ринкових відносин. Визнання державою і суспільством своєї відповідальності за дотримання економічних і соціальних прав людини на достатній рівень життя і безперервне його поліпшення. Об'єктивні та суб'єктивні умови реалізації напрямів соціальної політики. Механізми соціальної координації.

Соціальні суперечності економіки України та шляхи їх розв'язання.

Тема 4. Соціальна цінність праці і трудова поведінка

Соціологічна сутність праці. Праця як базовий соціальний процес, її функції. Характер і зміст праці. Праця, трудова діяльність і трудова поведінка як базові категорії соціології праці. Складові предмета соціології праці: суб'єкти праці, соціальні інститути у сфері праці, соціально-трудова відносини, соціально-трудова процеси, соціальне управління ними.

Соціальні суб'єкти трудових відносин і процесів. Особистість в соціально-трудова процесах. Мотивація трудової поведінки. Основні мотиваційні теорії (теорія ієрархії потреб А. Маслоу, подвійна теорія мотивації Ф. Херцберга, теорія «Х» та «У» Д. Макгрегора).

Соціально-трудова процеси: адаптація, мобільність, співробітництво, суперництво та інші.

Трудовий колектив як соціальний інститут і соціальна спільність. Види, функції трудових колективів. Соціально-психологічна структура трудового колективу та методи її вивчення. Трудові конфлікти: види, причини, засоби вирішення.

Тема 5. Соціальні аспекти зайнятості та безробіття

Сутність і структура ринку робочої сили. Категорія робочої сили. Первинні та вторинні ринки праці. Зайнятість і безробіття як специфічні форми соціально-трудова відносин в умовах ринку. Основні форми зайнятості. Розуміння категорії позаробочої сили. Основні види зайнятості. Основна і спеціальні форми зайнятості. Необхідність регулювання ринку робочої сили.

Причини виникнення та види безробіття. Фактичний та природний рівні безробіття. Характеристика технологічного, фрикційного і структурного безробіття. Визначення рівня безробіття. Класифікація видів безробіття. Повна і неповна зайнятість.

Сутність і напрямки державної політики зайнятості. Правове регулювання ринку праці. Основні організаційні заходи для поліпшення зайнятості. Активні і пасивні заходи державного регулювання. Явище стагфляції. Проблема деформацій у сфері зайнятості.

Тема 6. Соціологічний аналіз ринку

Соціологічні аспекти ринкового регулювання. Особливості управління економічною поведінкою працівників в умовах ринку. Зміна соціальних якостей населення та нові вимоги до управління економічною поведінкою.

Ринок як соціальний інститут і як соціальна система.

Механізми функціонування ринку. Три підсистеми ринку як соціальної системи. Відмінні ознаки високорозвинутих ринків.

Проблема розвитку ринкового середовища.

Тема 7. Соціологія грошей

Соціальна сутність грошей. Гроші як засіб комунікації. Соціальні функції та аспекти грошей. Гроші як засіб соціалізації. Гроші як соціальний інститут. Соціальні функції грошей.

Соціокультурні особливості ставлення до грошей. Ставлення до грошей різних соціальних груп. Соціокультурні чинники збереження і накопичення грошей. Грошові сурогати і бартерний обмін. «Фінансові піраміди» і їх вплив на економічну і соціальну поведінку населення.

Гроші як мірило відносин між людьми і країнами. Вплив грошей на формування особистості. Грошові типи особистості.

Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. Фінансова успішність у громадській свідомості. Форми накопичення грошей різними соціальними групами, їх збереження та використання.

Грошова культура сучасних суспільств. Проблеми захисту грошових заощаджень населення.

Тема 8. Особливості соціального управління в економіці

Сутність управління як спрямована координація й організація об'єкта управління.

Сучасне управління і його класифікація. Управління індивідуальною діяльністю людини. Управління колективною діяльністю людей. Форми управління: управління матеріальними ресурсами і управління людськими ресурсами. Класифікація видів соціального управління

Менеджмент, адміністрування, керівництво як підвиди соціального управління

Соціальне управління в трудовій сфері, його функції. Складові системи соціального управління. Методи соціального управління. Самоуправління, його функції. Роль керівника, його авторитет і лідерство в управлінні колективом.

Змістовий модуль 2. Соціологічне вивчення економічної поведінки

Тема 9. Сутність соціально-економічної стратифікації

Суспільство та його соціальна структура. Взаємозв'язок соціальної структури суспільства і соціально-економічної стратифікації. Сутність теорії соціальної стратифікації. Визначення та види соціальних статусів. Особливості економічного статусу особистості. Критерії економічної стратифікації. Роль соціальної мобільності у соціально-економічній стратифікації. Стратифікаційні підходи в аналізі соціальної структури суспільства. Різноманітність стратифікаційних систем в історичному дискурсі.

Трансформація соціальної структури в умовах перехідної економіки. Характеристика трансформаційних процесів зміни соціальної структури. Чинники формування соціальної структури сучасного українського суспільства.

Соціально-економічна обумовленість процесів маргіналізації. Поглиблення соціальної поляризації суспільства. Олігархія в Україні та напрями боротьби з нею.

Соціально-економічні критерії визначення середнього класу. Середній клас в Україні. Чинники розширення соціальної верстви середнього класу.

Тема 10. Економічна свідомість та економічна культура

Роль культурних чинників у розвитку економіки. Економічна культура: поняття, складові, функції, рівні реалізації. Інституційний і особистий аспект економічної культури. Методи соціологічного вивчення економічної культури.

Логіка, еволюція, типи та механізми впливу економічної культури на розвиток суспільства.

Умови й фактори формування оптимальної економічної культури на етапі переходу України до ринкового господарства. Характерні риси економічної культури країн з розвиненою економікою.

Соціально-економічна свідомість як елемент економічної культури. Зміст, структура, функції та рівні формування соціально-економічної свідомості. Свідоме і несвідоме в економічній поведінці.

Формування соціальних відносин, стереотипів сприйняття та реакції людей на економічні перетворення в суспільстві.

Тема 11. Підприємництво як соціальне явище і форма економічної поведінки

Соціокультурні моделі підприємницької поведінки. Теоретичні та практичні проблеми сучасного підприємництва. Місце підприємця в ринковій економіці. Проблема ідентифікації підприємців. Типи підприємців. Соціальна відповідальність бізнесу.

Природа підприємницької діяльності. Суть та типові організаційні форми підприємництва. Мале підприємництво та його соціальна роль в сучасному суспільстві. Філантропічне підприємництво.

Методи соціологічного вивчення підприємницької поведінки. Зміст, типи та механізми формування підприємницької культури. Засоби формування підприємницької поведінки. Мотиваційна регуляція підприємницької поведінки. Підприємництво і економічна свобода. Підприємництво і ризик. Функції та види економічного ризику. Соціологічне забезпечення ризик-менеджменту.

Тема 12. Конфлікти у сфері економічних відносин

Поняття соціального конфлікту та передумови його виникнення. Функції соціального конфлікту. Класифікація конфліктів. Структурні елементи, механізм та стадії соціального конфлікту.

Джерела сутності та ступеня конфліктності суспільства. Специфіка соціологічного підходу до аналізу конфліктів. Мотивація конфлікту. Взаємозв'язок конфліктів на макро- та макрорівнях.

Об'єктивні та суб'єктивні причини соціальних і трудових конфліктів. Стадії розвитку конфлікту. Поводження конфліктуючих сторін.

Управління конфліктами. Моделі розв'язання конфлікту. Методи розв'язання конфлікту з позиції керівника. Соціальні, економічні і психологічні наслідки конфлікту. Емпіричні методи аналізу соціальних явищ, процесів і проблем.

Тема 13. Громадська думка та її вплив на поведінку населення у сфері економіки

Сутність громадської думки як соціального явища. Місце, роль і основні функції громадської думки в соціальному житті суспільства.

Структура громадської думки. Функції громадської думки

Економічні процеси, відносини та їх відображення у громадській думці. Ставлення людей до економічної політики держави. Громадська думка як оцінюючий чинник соціально-економічних реформ у суспільстві.

Критерії і показники соціальної зрілості громадської думки. Горизонтальний вимір громадської думки. Вертикальний вимір громадської думки.

Канали висловлювання громадської думки. Методика соціологічного аналізу стану громадської думки.

Тема 14. Соціологічний аналіз споживання

Суспільство споживання і його основні тенденції. Місце споживання серед цінностей суспільства, класу, групи, особистості. Функції і етика споживання. Культура споживання. Споживання і стиль життя. Розвиток інститутів споживання. Сфери споживання.

Споживач: соціальний тип, статус, потенціал. Проблема формування та виховання споживача. Сучасна людина і система речей.

Споживча діяльність, споживча поведінка, види споживання. Регулятори споживчої поведінки. Співвідношення між працею і споживанням у різних суспільствах. Споживання і трудова мотивація. Первинні групи і характер споживання. Особливості рішень споживача в різному соціокультурному середовищі (сім'я, група, клас).

Моделі споживчої поведінки у сучасному світі. Споживання і соціальна диференціація. Багатоступеневість споживання: причини, прояви, соціальні проблеми, які вона викликає в різних суспільствах. Маргінальність у споживанні: особливості у різних суспільствах, методи визначення її масштабів. Соціально-економічний портрет маргінальних груп споживачів у сучасній Україні. Сфера споживчого вибору.

Державна політика захисту споживачів. Товариства споживачів: їх особливості, функції, напрями діяльності. Соціологічне забезпечення діяльності товариств споживачів у сучасній Україні.

Тема 15. Соціологічні дослідження як інструмент вивчення соціальних відносин в економіці

Роль соціологічних досліджень для розуміння економічних процесів. Застосування соціологічних досліджень для вивчення мотивації і ставлення до праці працівників.

Соціологічне дослідження: поняття, етапи, види. Програма і робочий план соціологічного дослідження. Вибірка. Основні методи соціологічних досліджень: аналіз документів, анкетне опитування, соціологічне опитування, соціологічне інтерв'ю, соціологічне спостереження, соціологічний експеримент.

Статистична обробка та аналіз емпіричної інформації. Статистика як інструмент обробки даних. Підготовка та аналіз первинної інформації. Підсумковий документ аналізу соціологічної інформації.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб.	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади економічної соціології												
Тема 1. Економічна соціологія як навчальна і наукова дисципліна	7	2	2			3	7	2	2			6
Тема 2. Соціальні цілі економіки і сталий розвиток	7	2	2			3	7					6
Тема 3. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави	7	2	2			3	7					6
Тема 4. Соціальна цінність праці і трудова поведінка	7	2	2			3	7					6
Тема 5. Соціальні аспекти зайнятості та безробіття	7	2	2			3	7	2	2			6
Тема 6. Соціологічний аналіз ринку	7	2	2			3	7					6
Тема 7. Соціологія грошей	7	2	2			3	7					6
Тема 8. Особливості соціального управління в економіці	7	2	2			3	7					6
Разом за змістовим модулем 1	56	16	16			24	56	4	4			48

Змістовий модуль 2. Соціологічне вивчення економічної поведінки												
Тема 9. Сутність соціально-економічної стратифікації	7	2	2			3	7				6	
Тема 10. Економічна свідомість та економічна культура	7	2	2			3	7	2	2		6	
Тема 11. Соціологічний аналіз споживання	8	2	2			4	8					6
Тема 12. Підприємництво як соціальне явище і форма економічної поведінки	8	2	2			4	8				7	
Тема 13. Конфлікти у сфері економічних відносин	8	2	2			4	8	2	2		7	
Тема 14. Громадська думка та її вплив на поведінку населення у сфері економіки	8	2	2			4	8					7
Тема 15. Соціологічні дослідження як інструмент вивчення соціальних відносин в економіці	8	2	2			4	8					7
Разом за змістовим модулем 2	54	14	14			26	54	4	4		46	
Усього годин	110	30	30			50	110	8	8		94	
Модуль 2												
ІНДЗ	10				10		10				10	
Усього годин	120						120					

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади економічної соціології			
1.	Тема 1. Економічна соціологія як навчальна і наукова дисципліна	2	2
2.	Тема 2. Соціальні цілі економіки і сталий розвиток	2	
3.	Тема 3. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави	2	
4.	Тема 4. Соціальна цінність праці і трудова поведінка	2	2
5.	Тема 5. Соціальні аспекти зайнятості та безробіття	2	
6.	Тема 6. Соціологічний аналіз ринку	2	
7.	Тема 7. Соціологія грошей	2	
8.	Тема 8. Особливості соціального управління в економіці	2	
Змістовий модуль 2. Соціологічне вивчення економічної поведінки			
9.	Тема 9. Сутність соціально-економічної стратифікації	2	2
10.	Тема 10. Економічна свідомість та економічна культура	2	

11.	Тема 11. Підприємництво як соціальне явище і форма економічної поведінки	2	2
12.	Тема 12. Конфлікти у сфері економічних відносин	2	
13.	Тема 13. Громадська думка та її вплив на поведінку населення у сфері економіки	2	
14.	Тема 14. Соціологічний аналіз споживання	2	
15.	Тема 15. Соціологічні дослідження як інструмент вивчення соціальних відносин в економіці	2	
	Разом	30	8

7. Самостійна робота

Основними формами самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Економічна соціологія» є: опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, які передбачені для самостійного опрацювання; підготовка до семінарських занять; підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовка до захисту індивідуальних робіт; пошук (підбір) джерел для підготовки презентацій за заданою тематикою; виконання індивідуальних завдань з використанням програмного забезпечення тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади економічної соціології			
1.	Тема 1. Економічна соціологія як навчальна і наукова дисципліна	3	6
2.	Тема 2. Соціальні цілі економіки і сталий розвиток	3	6
3.	Тема 3. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави	3	6
4.	Тема 4. Соціальна цінність праці і трудова поведінка	3	6
5.	Тема 5. Соціальні аспекти зайнятості та безробіття	3	6
6.	Тема 6. Соціологічний аналіз ринку	3	6
7.	Тема 7. Соціологія грошей	3	6
8.	Тема 8. Особливості соціального управління в економіці	3	6
Змістовий модуль 2. Соціологічне вивчення економічної поведінки			
9.	Тема 9. Сутність соціально-економічної стратифікації	3	6
10.	Тема 10. Економічна свідомість та економічна культура	3	6
11.	Тема 11. Підприємництво як соціальне явище і форма економічної поведінки	4	6
12.	Тема 12. Конфлікти у сфері економічних відносин	4	7
13.	Тема 13. Громадська думка та її вплив на поведінку населення у сфері економіки	4	7
14.	Тема 14. Соціологічний аналіз споживання	4	7
15.	Тема 15. Соціологічні дослідження як інструмент вивчення соціальних відносин в економіці	4	7
	Разом	50	94

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Економічна соціологія» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Результати досліджень подаються у реферативній формі.

Наявність позитивних оцінок, отриманих студентом за індивідуальні завдання, є необхідною умовою допуску до семестрового контролю з навчальної дисципліни. Індивідуальні завдання виконуються самостійно і не входять у тижневе аудиторне навантаження студента. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких розробляється і затверджується завідувачем кафедри на початку семестру.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань з навчальної дисципліни «Економічна соціологія»

1. Підприємництво як функція і діяльність
2. Соціальні позиції підприємницьких груп.
3. Маргінальність у підприємстві.
4. Підприємницька культура і етика ділових відносин.
5. Ціннісно-нормативні основи господарських дій.
6. Підприємництво: символічні ролі, громадський клімат.
7. Підприємництво і кризи.
8. Способи самоідентифікації різних підприємницьких груп.
9. Трудовий компроміс: соціологічний аналіз.
10. Людина в соціальній ієрархії.
11. Соціологічний аналіз господарських ідеологій.
12. Трансформація господарської ідеології в сучасній Україні.
13. Соціальні основи економічного впливу.
14. Господарська культура і господарська влада.
15. Принципи побудови моделі економіко-соціологічної людини.
16. Основні відмінності соціологічного та економічного підходів до вивчення економічного життя.
17. Інтерпретації економічної дії у працях М. Вебера, В. Зомбарта.
18. Вбудованість економіки у соціальну структуру суспільства (Т. Парсонс).
19. Нові напрями економічної соціології.
20. Американська та європейська економічна соціологія.
21. Економічна соціологія в радянський та пострадянський періоди.
22. Економічна соціологія в Україні.
23. Концепція укоріненості економічної дії (М. Грановеттер).
24. Теорія конвенцій Л.Тевено.
25. Соціологія раціонального вибору Дж. Коулмена.
26. Бізнес-групи та ділові мережі як проміжні ланцюги між ринком та вертикальною інтеграцією.

24. Інституціоналізм та соціологія ринків (Н. Флігстін).
25. Поняття раціонального вибору в економічній теорії та соціології (Дж. Коулмен).
26. Гендерні ролі у домашньому господарстві.
27. Ринки як культури (М. Аболафія).
28. Застосування культурно-історичного підходу до вивчення грошового обігу (В. Зелінзер).
29. Грошова культура населення
30. Масова фінансова поведінка та «фінансові піраміди».
31. Школа наукового менеджменту Ф. Тейлора.
32. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.
33. Школа «соціальних систем».
34. Основні напрями досліджень сучасної соціології праці в Україні.
35. Трудова поведінка та її види.
36. Основні елементи інноваційної поведінки.
37. Соціальний контроль як форма регуляції трудової поведінки.
38. Поняття мотивації праці.
39. Основні компоненти процесу трудової мотивації.
40. Ієрархія потреб за А. Маслоу.
41. Теорія мотивації Д. Мак-Клелланда.
42. Теорія очікувань.
43. Теорія справедливості.
44. Поняття стимулювання праці.
45. Гуманізація праці.

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Якість оформлення ІНДЗ	0–3
2.	Логічність і послідовність викладення матеріалу	0–4
3.	Повнота розкриття теми	0–5
4.	Самостійний і творчий підхід до аналізу проблеми, яка досліджується	0–5
5.	Грамотність тексту	0–2
6.	Посилання на першоджерела	0–2
7.	Грунтовний висновок	0–2
8.	Своєчасність здачі ІНДЗ	0–1
Загальна кількість балів		24

9. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни передбачається проведення лекцій (використовується слайдова презентація, дискусійне обговорення проблемних питань), практичних занять (використовуються методи діалогу, мозкового штурму, аналізу конкретних ситуацій, вирішуються ситуаційні завдання), виконання студентами самостійної та індивідуальної роботи.

10. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, перевірки результатів виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (рефератів), контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом.

Підсумковий контроль (залік) проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершальних етапах.

Підсумковий контроль знань студентів реалізується шляхом здачі екзамену з дисципліни за комплексними контрольними роботами (ККР). Для діагностики знань використовується європейська кредитно-трансферна система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за шкалою ECTS	Обґрунтування оцінок	Оцінка за національною системою	Оцінка за системою УДПУ
A	<p style="text-align: center;">ВІДМІННО</p> <p>Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію (наукова література, газетно-журнальні публікації, Інтернет, мультимедійні програми тощо), виявляє власне ставлення до неї, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдаровання і нахили.</p>	5 (відмінно)	90–100
B	<p style="text-align: center;">ДУЖЕ ДОБРЕ</p> <p>Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем; виконує творчі завдання.</p>	4 (добре)	82–89

Шкали оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Лукашевич М. П. Лукашевич О. М. Шандор Ф. Ф. Соціологія економіки : підручник. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2021. 294 с.
2. Івасюк Ю. Б. Економічна соціологія. Конспект лекцій : навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 116 с.
3. Матвеев С. О., Лясота Л. І. Економічна соціологія : підручник. Суми : Університетська книга, 2006. 184 с.
4. Ворона В. М., Пилипенко В. Є., Тарасенко В. І. Економічна соціологія : навч. посіб. Київ : Інститут соціології НАН України, 1997. 273 с.
5. Лукашевич М. П. Соціологія економіки : підручник. Київ : Каравела, 2005. 288 с.
6. Коваліско Н. В., Кудринська А. І. Основи економічної соціології : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 442 с.
7. Вакуленко С. М. Соціологія праці : навч.-метод. посіб. Київ: Знання, 2008. 262 с.
8. Лукашевич М.П. Соціологія праці : навч. посіб. Київ : Либідь, 2004. 440 с.
9. Пилипенко В. Є., Шевель І. П. Соціологія підприємництва. Київ : Наука, 1997. 198 с.
10. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Київ : Каравела, 1999. 286 с.

Допоміжна

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / пер. з нім. О. Погорілого. Київ : Основи, 1994. 261 с.
2. Пилипенко Валерій. Реформи. Підприємництво. Культура. Київ : Наука, 2001. 156 с

3. Беленок О. Випробування ринком: віковий зріз громадської думки / Українське суспільство 1992–2007. Динаміка соціальних змін / за ред. В. Ворони, М. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. С. 242–249.
4. Чернецький Ю. О., Зарічкова М. В. Теоретичний потенціал сучасного інституціонального підходу і «нової економічної соціології». *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. 2002. №6. С.45–52.
5. Валерстайн І. Демократія, капіталізм, трансформація. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 2. С. 72–85.
6. Войтович С. О. Соціальні інститути суспільства: рід, влада, власність. – Київ : Інститут соціології НАН України, 1998. 170 с.
7. Гончарук О. Добробут української сім'ї: між бажаним і дійсним / Українське суспільство 1992–2007. Динаміка соціальних змін / за ред. В.Ворони, М.Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. С. 250–256.
8. Єфременко Т. Фінансова поведінка населення України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 2. С. 165–175.
9. Іващенко О. Соціологія самозайнятості: до проблеми визначення предмета. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 4. С. 180–196.
10. Коник Д. Л. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні (Матеріали експертного дослідження) / Д. Л. Коник, М. В. Олійник, Ю. О. Привалов. Київ : Інститут соціології НАН України, 2002. 72 с.
11. Лисенко О., Чепурко Г. Динаміка економічних орієнтацій населення України / Українське суспільство 1992–2007. Динаміка соціальних змін / за ред. В. Ворони, М. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. С. 234–241.
12. Ложкін Г., Спасенников В., Комаровська В. Особливості та структура економічної свідомості суб'єктів соціального простору. *Соціальна психологія*. 2004. № 1. С. 8–16.
13. Кучерів І. Бекешкіна І., Головаха Є., Макеєв С. Економічна свідомість населення України і економічна просвіта. Київ : Ін-т соціології НАН України, 1996. 64 с.
14. Нельга Т. О. Українське підприємництво: історичні передумови й соціокультурні детермінанти. *Філософська і соціологічна думка*. 1994. № 7. С. 81–89.
15. Пачковський Ю. Ф. Соціопсихологія підприємницької діяльності і поведінки. Львів : Світ, 2000. 272 с.
16. Пилипенко В. Є. Людина в ринковому суспільстві: орієнтації, поведінка, культура. Київ : ПЦ «Фоліант», 2005. 224 с.
17. Пилипенко В. Економічна свідомість і культура населення в період ринкової трансформації суспільства. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 4. С. 197–206.
18. Хижняк Л. М. «Грошова культура» в соціологічному вимірі. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. 2002. №3. С. 350–352.
19. Суїменко Є. Економічна поведінка: експлікація поняття і типологічна характеристика. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 4. С. 168–189.

20. Суїменко Є., Петрушина Т. Споживання як віддзеркалення реального рівня життя / Українське суспільство 1992–2007. Динаміка соціальних змін /за ред. В. Ворони, М. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. С. 220–233.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
2. <http://www.intellect.org.ua> – мережа аналітичних центрів України.
3. <http://www.dif.org.ua/> – сайт фонду «Демократичні ініціативи».
4. <http://www.ucseps.org.ua/> – Український центр економічних і політичних досліджень О. Разумкова.
5. <http://www.sms.org.ua> – Центр «Соціальний моніторинг».
6. <http://www.freedomhouse.org.ua/> – сайт українського відділення міжнародної організації Freedom House.